

P7_TA(2013)0003

Euroopa Liidu Solidaarsusfond ning selle rakendamine ja kasutamine

Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2013. aasta resolutsioon Euroopa Liidu Solidaarsusfondi ning selle rakendamise ja kasutamise kohta (2012/2075(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 175, 212 ja 222,
- võttes arvesse nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrust (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta¹,
- võttes arvesse 7. novembri 2002. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel Euroopa Liidu Solidaarsusfondi rahastamise kohta, millega täiendatakse 6. mai 1999. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet eelarvemenetluse parandamise ja eelarvedistsipliini kohta²,
- võttes arvesse komisjoni teatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa Liidu Solidaarsusfondi tulevik” (COM(2011)0613),
- võttes arvesse komisjoni aruannet „Euroopa Liidu solidaarsusfond – 2010. aasta aruanne” (COM(2011)0694),
- võttes arvesse komisjoni aruannet „Euroopa Liidu Solidaarsusfond – 2008. aasta aruanne ja aruanne uue rahastamisvahendi kuue kasutusaasta jooksul saadud kogemuste kohta” (COM(2009)0193),
- võttes arvesse oma 18. mai 2006. aasta seisukohta ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta³,
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa Liidu Solidaarsusfondi tulevik”⁴,
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 3/2008 „Kui kiire, tõhus ja paindlik on Euroopa Liidu solidaarsusfond?”⁵,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 48,
- võttes arvesse regionaalarengukomisjoni raportit (A7-0398/2012),

¹ EÜT L 311, 14.11.2002, lk 3.

² EÜT C 283, 20.11.2002, lk 1.

³ ELT C 297 E, 7.12.2006, lk 331.

⁴ ELT C 181, 21.6.2012, lk 52.

⁵ ELT C 153, 18.6.2008, lk 1.

- A. arvestades, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 222 on sätestatud, et kui liikmesriiki tabab terrorirünnak või kui ta langeb loodusõnnetuse või inimtegevusest tingitud õnnetuse ohvriks, tegutsevad liit ja selle liikmesriigid üheskoos solidaarselt;
- B. arvestades, et Euroopa Liidu Solidaarsusfond (ELSF) on peamine vahend selleks, et näidata liidu solidaarset tegutsemist, andes olulist finantsabi liikmesriikidele või piirkondadele, mida on tabanud tõsised katastroofid;
- C. arvestades, et kui tekib vajadus võtta kasutusele ELSF, peetakse seda fondi üldiselt üheks kõige tõhusamaks Euroopa Liidu käsutuses olevaks vahendiks, sest see on kõige selgem, otsustavam ja olulisem Euroopa solidaarsuse avaldus oma kodanikele, kes on sattunud raskustesse;
- D. arvestades, et 2005. aasta seadusandlik ettepanek võtta vastu uus ELSFi määrus leidis Euroopa Parlamendilt suurt toetust, ent osutus vastuvõetamatuks enamikule liikmesriikidele ning komisjon võttis selle ettepaneku lõpuks tagasi;
- E. arvestades, et praegune kriis sunnib liikmesriike ja Euroopa Liitu mitte liigselt kulutama;
- F. arvestades, et mitmes raportis¹ on jõutud järeldusele, et on vaja muuta kehtivat ELSFi määrust peamise eesmärgiga muuta fondi paindlikumaks ja parandada selle toimivust, järgides seejuures subsidiaarsuse põhimõtet;

ELSF-i rakendamine

1. rõhutab ELSFi tähtsust peamise vahendina, mis võimaldab Euroopa Liidul reageerida liidu territooriumil või ELiga ühinemise läbirääkimisi pidavates riikides toimunud suurõnnetuse korral;
2. rõhutab, et vaatamata kodanike heale arvamusele fondist tuleb parandada selle toimivust, muutes fondi paindlikumaks ja nähtavamaks eesmärgiga parandada Euroopa Liidu usaldusväarsust kodanike silmis;
3. rõhutab, kui tähtis on abi, mida ELSF annab liikmesriikidele, et leevendada koormust riigi rahandusele suurõnnetusest tingitud hädaolukorraga toime tulemisel, mis käib neile sageli üle jõu;
4. peab praegu fondi kasutuselevõtuks kuluvat aega vastuvõetamatult pikaks ning juhib seetõttu tähelepanu vajadusele parandada fondi kasutuselevõtu haldusmenetluste tõhusust ja kiirust, mis nõuavad fondi sekkumiseks kolme ELi institutsiooni heakskiitu, mistõttu need menetlused pikendavad liigselt aega, mis kulub katastroofis kannatada saanud liikmesriikide abistamiseks ja seepärast jäävad loodetud tulemused saavutamata;
5. rõhutab, et enamik taotlusi (63%) esitati erakorralise piirkondliku katastroofi kategooria

¹ Kontrollikoja eriaruanne nr 3/2008; komisjoni aruanne „Euroopa Liidu solidaarsusfond – 2010. aasta aruanne”; komisjoni aruanne „Euroopa Liidu Solidaarsusfond – 2008. aasta aruanne ja aruanne uue rahastamisvahendi kuue kasutusaasta jooksul saadud kogemuste kohta“; Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regionide Komiteele „Euroopa Liidu Solidaarsusfondi tulevik”.

all ja et 66% taotlustest lükati tagasi pärast seda, kui komisjon olid neid hinnanud;

6. on seisukohal, et aeglaselt kujunevate katastroofide korral tekitavad määruse praegused sätted õiguslikke ja praktilisi raskusi fondi kasutuselevõtmiseks ning palub seetõttu komisjonil kaaluda suurema paindlikkuse ilmutamist seoses tähtajaga, mis on kehtestatud taotluste esitamiseks, mis võimaldaks pöörata erilist tähelepanu selle tagamisele, et ka niisugust kahju saab katta ELSFi;

Soovitused ELSFi parandamiseks

7. väljendab rahulolu komisjoni otsusega vajaduse kohta vaadata läbi kehtiv ELSFi määrus eesmärgiga parandada fondi toimimist ja tööd; jagab komisjoni arvamust, et praegust majanduskriisi arvestades ei või määruse muutmise ettepanekuga kaasneda mingit rahalist lisakoormust liidu ega liikmesriikide eelarvele;
8. tuletab meelde, et jätkuvalt tuleb rakendada põhimõtet, et kahju tekitaja maksab, selleks et ELSFi kasutuselevõtmine ei vabastaks katastroofi põhjustamise eest vastutavaid isikuid vastutusest;
9. on seisukohal, et teatud hulga liikmesriikide vastuseis, kes kardavad, et olulised muudatused selle vahendi õiguslikus aluses eeldavad suuremaid rahalisi kulusid, on õigustamatu ning on piiranud 2002. aasta määruse kohandamise teatud selgitustega ja püüdlusega parandada selle toimivust; tuletab meelde, et kahjuks on katastroofide arv, olemus, raskusaste ja intensiivsus fondi loomisest alates Euroopa Liidu piirkondades märkimisväärselt suurenenud;
10. väljendab sellegipoolest heameelt, et kehtivatesse õigusnormidesse lihtsalt teatud kohanduste sisseviimisega saab fondi toimimist märkimisväärselt parandada, säilitades selle eesmärgi ja olemuse, mis seisneb peamiselt selles, et olemas oleks paindlik ja tõhus vahend, mis saaks anda kiiret abi kodanikele, keda on tabanud katastroof, mis muudab põhjalikult nende elutingimusi ja heaolu;
11. tahab teada, kas katastroofi mõiste selgem ja täpsem määratlus võiks aidata vähendada paljude liikmesriikide skeptilisust, kes on selle ELi vahendi põhjaliku reformimise vastu;

Abi andmiseks vajaliku aja lühendamine

12. rõhutab, et viivitamata on vaja lihtsustada selle ELi vahendi kasutuselevõtuks vajalikke bürokraatlikke protsesse, et lüheneks aeg, mis kulub katastroofi toimumisest liikmesriigile või piirkonnale abi andmiseni ning mis vahel pikeneb üle aasta; tuletab siiski meelde, et see vahend ei ole loodud kiirreageerimiseks, vaid selleks, et refinantseerida päästeoperatsioone, mida algselt rahastavad kannatanud riigi ametiasutused;
13. tunneb heameelt komisjoni ettepaneku üle aidata lihtsustada menetlusi Euroopa tasandil viivituste vähendamiseks; rõhutab, et ka liikmesriigid peaksid analüüsima oma haldusmenetlusi ning tegema kindlaks ja kõrvaldama võimalikud kitsaskohad, mis võivad takistada kannatanud piirkondadele kiiremat abi andmist;
14. palub liikmesriikidel teha rakendamise igal etapil tihedat koostööd kohalike ja

- piirkondlike ametiasutustega, et tagada liidu abi nähtavus ja tulemuslikkus kohapeal ning edendada püsivaid lahendusi;
15. peab huvipakkuvaks ja asjakohaseks komisjoni ettepanekut ühendada komisjoni ja liikmesriikide vahelised toetuse andmise otsused ja rakenduslepingud pärast seda, kui Euroopa Parlament ja nõukogu on teinud rahalised vahendid kättesaadavaks, sest see võimaldab aega kokku hoida ja seega kiiremini reageerida;
 16. on seisukohal, et arvestades teadmatust ja ennustamatust võimalike katastroofide arvu ja raskusastme kohta, peaks ELSF jääma toimima sellisena, nagu see on praegu – liidu eelarvest väljaspool, ja fondi vahendid tuleb kasutusele võtta juhul, kui toimub katastroof;
 17. jagab mõtet, et võimalus teha ettemakseid nii pea, kui kannatanud riik on abi taotlenud, on samuti teostatav viis suurõnnetuses kannatanud riikidele kiiremaks abi andmiseks ja see aitaks parandada ELSFi tõhusust; on seisukohal, et kui otsustatakse teha ettemakseid, peavad need moodustama kindla protsendi abi kogusummast, mida tuleks eeldatavalt anda ja need tuleks juhul, kui taotlust ei rahuldata, liidu eelarvesse tagasi maksta;

Suurem selgus kohaldamisalas ja mõistetes

18. palub komisjonil selgelt määratleda fondi kohaldamisala ja fondi katte ulatus, välistades võimaliku õigusliku ebakindluse selle kohaldamisala suhtes ja ennetades ka taotluste esitamist liikmesriikide poolt, kes on küll teadlikud, et taotlused tuleb tagasi lükata, kuid tunnevad oma kodanike survet;
19. on arvamusel, et kui katastroof vallandab nn kaskaadiefekti, peaks kaasnevatel kahjudel olema jätkuvalt fondi kate, kui need kahjustavad oluliselt piirkonna sotsiaal-majanduslikku struktuuri;
20. rõhutab vajadust määratleda selgelt ja lihtsalt, mis on piirkondliku tasandi katastroof, ning selgitada piirkondlikul tasandil toimuvate katastroofide abikõlblikkust, kehtestades lihtsa ja objektiivse kriteeriumi, mis võimaldaks neid sarnastada ülejäänud katastroofidega, välistades igasuguse spekulatiivse tõlgendamisvõimaluse ja igasugused taotlejate kahtlused nende katastroofide abikõlblikkuse suhtes;
21. on seisukohal, et tulukünnisel põhineva kriteeriumi võiks võtta üldiseks põhikriteeriumiks igat liiki katastroofi puhul; rõhutab, et kui see kriteerium võetakse näitajaks piirkondliku katastroofi abikõlblikkuse määramisel, tuleks seda kohandada, et viia see vastavusse piirkondliku SKP tasemega viimasel aastal, mille kohta on olemas ametlikud andmed, kohaldades eelnevalt kindlaksmääratud kaalutegurit, mis hõlmab kahju, mille suurust ei ole saamata jäänud tuluna võimalik kindlaks teha, ning piirkondliku katastroofiga üldiselt kaasnevaid otseseid ja kaudseid tagajärgi, mis on sageli palju suuremad kui saamata jäänud tuluna arvatud kahju;
22. on arvamusel, et piirkondliku katastroofi abikõlblikkuse kindlaksmääramiseks kavandatud kahjukünnis 1,5% piirkondlikust SKPst ühise statistiliste territoriaalüksuste

liigituse NUTS 2 tasemel¹ selgitaks ootusi selles suhtes, kas võimalik taotlus fondi kasutuselevõtmiseks on või ei ole abikõlblik, kuid rõhutab, et peaaegu sama tulemuse saab ka praeguste kriteeriumidega piirkondlike kataastroofide puhul, kuna praktiliselt kõik piirkondlikul tasandil toimuvad kataastroofid on jätkuvalt abikõlbmatud; juhib seetõttu tähelepanu asjaolule, et nii kõrge künnis ei paku lahendust, mis vastaks kodanike ootustele, ja ei hoiu seega ära kataastroofi ohvrite pettumust, kes, vastupidi, taunivad liidu hoiakut oma kodanike suhtes nende mõistmise puudumise pärast;

23. tuletab meelde, et katastroofiennetusel on liidu poliitikas oluline roll ning see on kõige odavam viis, kuidas vähendada vastuvõtlikkust kataastroofide suhtes; rõhutab, et ELi piirkonnad peaksid kasutama järjekindlalt kõiki eri rahastamisvõimalusi püsivaks katastroofiennetuseks;
24. rõhutab, et peab valitsema selgus selles, et pöuda loetakse ELSFi suhtes abikõlblikuks, sest fond on kavandatud leevendama sellise kataastroofi sotsiaal-majanduslikku ja keskkonnamõju veepoliitika raamdirektiivis sätestatu raames, ja arvestades, et tegemist on kestva struktuurilise probleemiga, mida on raske sobitada kehtestatud taotluste esitamise tähtaegadega ja millel on tõsised tagajärjed kannatanud piirkondade sotsiaalsele ja majanduslikule arengule; nõuab seega, et tõsise põua ja muude aeglaselt kujunevate loodusõnnetuste kohta tuleb kehtestada erisätted, millega määratakse ametiasutuste rakendatava esimese meetme kuupäev kataastroofi vastases tegevuses, võimaldades nii kiiret ja õiguslikult selget reageerimist;
25. nõuab tungivalt, et komisjon kaaluks ja kohandaks kriteeriumeid, et ELSF saaks reageerida Vahemere piirkonna loodusõnnetustele, mis on osaliselt kliimamuutuse tõttu viimastel aastatel liidus toimunud kõige raskemad loodusõnnetused;
26. juhib tähelepanu sellele, et ELSF ei kata kõiki loodusõnnetuse tekitatud kahjusid ning sellest vahendist kaetavad kahjud tuleks seetõttu tulevases määruse ettepanekus selgelt määratleda;
27. osutab, et olemasolevate vahenditega on väga raske reageerida asjakohaselt ELi tasandil rasketele inimtegevusest tingitud kriisidele, nagu on tõendanud tööstusõnnetused või tõsised tervishoiualased kriisid, ning et vaja on, et nende õnnetuste korral oleks liidul olemas piisavad vahendid asjakohaseks reageerimiseks;
28. rõhutab, et ELSF peab loodusõnnetustele reageerimisel täiendama teisi rahastamisvahendeid, näiteks struktuurifonde, ning kasutama ära koostoime loomist nende mehhanismide ja seotud programmidega;
29. rõhutab, et piirkondadele tuleks jätta järgmises finantsraamistikus 2014–2020 piisav paindlikkus ja neile eraldatud vahendite ümberjaotamise võimalus, et nad saaksid juhul, kui peavad seda vajalikuks ja sobivaks, suurendada kataastroofi korral kättesaadavaid vahendeid, ning palub komisjonil vaadata kehtiv määrus aegsasti enne uut finantsperioodi läbi;

o
o o

¹ Eurostati ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus, piirkondlik tasand 2: peamised piirkonnad piirkondliku poliitika kohaldamiseks.

30. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja liikmesriikide parlamentidele.